

Izhaja v Trstu vsak
= petek popoldne =
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
= Telefon št. 1570 =

Delavski List

Posamezna številka
= 6 vin. =
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasi slovenskih socialistov na Primorskem.

N. D. O. in liberalci.

Kakor da napoči jutri Velikanoč za slovenskega delavca, tako pojo vsi zvonovi iz lin narodno-naprednih časnikov. N. D. O. ima sicer svoje glasilo; toda manj čitamo tu o njenih zaslugah, nego v „Edinosti“, „Soči“ in „Sl. Narodu“. Kako neki to? N. D. O. zatrjuje vsakemu, ki jo hoče poslušati in ki se ji da potegniti, da je samostojna organizacija; nobene zveze z drugimi političnimi strankami in organizacijami ji ne smeš očitati, če nočeš priti pri nji v zamero. A liberalni listi jo vseeno hvalijo. Ta voz se razreši hitro. V Trstu N. D. O. hoče biti samo strokovna organizacija; po pravilih ne sme biti politična organizacija. V Trstu je politični voditelj dr. Rybař, voditelj N. D. O. pa dr. Mandič. Čemu pa je nasprotje med obema?! Če sta obe organizaciji ločeni in samostojni, in če je N. D. O. samo narodna in nič drugega, potem ne bi smelo niti moglo priti do razpora med voditeljem. Ker pa je prišlo do razpora, je gotovo, da se je ali dr. Mandič vtikati hotel v svojo organizacijo v politično stranko Edinostarjev, ali pa dr. Rybař z Edinostarji v N. D. O. Če bi bila N. D. O. v resnici organizacija, ki so ji mar samo delavski interesi, bi bilo to izključeno. N. D. O. v Trstu bi rada priplavala na površje v političnih vodah Edinosti, ali pa Edinost hoče, da se N. D. O. potopi v teh vodah in pomnoži njeno moč. Navadno večje ribe požirajo manjše; N. D. O. lahko vidi svojo bodočnost.

Kaj pa v Ljubljani? Ondi je Ribnikar voditelj. Na zadnjem shodu zaupnikov liberalne stranke (2. feb. 1909.) je govoril kot zaupnik te stranke. Dr. Žerjav, politični pobratim Ribnikarjev, je utemeljeval in opravičeval vstop nar. radikalne mladine v liberalno stranko. Ako se niti ne oziramo na to, kako piše „Sl. Narod“ o N. D. O., lahko vemo, kaj pomenja, če je voditelj N. D. O. pristaš liberalne stranke. To pomenja, da je N. D. O. privesek liberalne stranke, ki naj slednji vbrizgne v medle žile nekoliko sveže krvi. Ali je mar mogoče, da bi bil kot tržni komisar Ribnikar v političnem življenju lahko liberalen strankar, voditelj N. D. O. pa nekaj drugega? In kaj piše liberalni kamniški „Naš List“ o tej organizaciji in njenih organizatorjih? Zveza N. D. O. z liberalno stranko na Kranjskem je neutajljiva, kakor je očitna v Trstu njena zveza z liberalno Edinostjo.

Morebiti je N. D. O. v Gorici v resnici samostojna?

Najmlajša in najbolj neumna je; morda si je v svoji neizkušenosti ohranila še politično nedolžnost. A če bližje pogledamo,

Izganjanje hudiča.

(IV. in konec).

C. Vzrok obsednosti.

Dečkov oče je katolik, mati protestanka, živela sta v mešanem zakonu, poročila sta se protestantski in tako sta tudi vzgojevala svoje otroke. Že precej časa je obžaloval oče ta svoj nesrečen korak in je skušal popraviti svoj pogrešek s tem, da je pošiljal svoje tri otroke v katoliško šolo v Dürwangen, kar je grozno razburjalo protestante. Prizadevali so si na vse mogoče načine, da bi uničili mlinarja in njegovo družino. Odpovedali so mu obrestna posojila, v sili so mu odrekli pomoč in niso več mleli žito v njegovem mlinu, tako da bi moral v kratkem času prijeti za beraško palico.

In v nameček vsega je preklela sosedna protestantka — mlinarjevega dečka.

Ta deček je enkrat v neki demonski ekstazi izdal, da je postal obseden takrat, ko mu je imenovana sosedna nekega večera v postu darovala kakih 50 koščkov sušja (sušenih jabolk), ki ga je vsega pojedel. Nato so se take ekstaze ponavljale še večkrat pri delu. V edni je hudič se izdal, da se je nahajal poprej v nekem maliku na

vidimo, da je že brez devištva prišla na svet. Ne dela nam preglavice, da „Soča“ piše krvave agitacijske notice za njo; to le škoduje N. D. O. Tudi to nas ne moti, da g. Fabčić, kateri utegne kot stavec biti mednarodno strokovno organiziran, na zapupnih shodih čita svoje govore z listov, na katerih se pozna korektura Gabrščkovega peresa. Ampak značilno je nedvomno, da se je izrazil tisti «tovariš», ki hoče biti duševni vodja goriške N. D. O., da je njegov namen sledeči: *s to organizacijo preosnovati in na demokratičen temelj postaviti trhlo goriško liberalno stranko*. Kako si to misli, je napisal v dveh člankih v „Soči“ o narodnosti in proletarjatu. Jasno si sicer ni mogel načrta zasnovati, ker v njegovi glavi ni jasno; ampak glavna poteza njegovega stremjenja v goriški N. D. O. je izražena tako, kakor smo povedali gori.

Vkljub temu pa smo prepričani, da bo de N. D. O. še vedno trdila, da nimajo z njo liberalci ničesar opraviti.

Za nas je dognano, da se niti v Trstu, niti v Ljubljani in še manj v Gorici N. D. O. ni rodila v delavskih krogih, marveč v tistih liberalnih strankah, katerim tenka prede, in ne iz ljubezni do delavstva.

V Ljubljani je dr. Tavčar povedal v „Slov. Narodu“, da je liberalna stranka — buržoazijska. Cisto prav je govoril. Gmotni interesi liberalne stranke ne dovoljujejo, da bi se podpiral delavski razred. Ako pa se liberalci štuli med delavstvo, je gotovo delavec škodovan; kajti interesi delavca nasprotujejo onim delodajalcem, ki je navadno liberalci, in če je liberalci voditelj N. D. O., gotovo ne bo dopuščal, da bi se delavec organiziral njemu v škodo. Bolj sorodni so si liberalci in klerikalci, nego liberalci in delavci; zato je verjetnejša zveza med onimi, nego med temi. Tako naj se tudi vedejo!

In v Gorici na ustanovnem shodu N. D. O. je g. Batjel prečital izjavo, da bodo delodajalci že podpirali delavce, organizirane v N. D. O., če bodo pridni. Čemu podpirati? Mari bi jim *xvistiš mexdo*, pa ne bi bilo treba podpor! Že iz tega se vidi vsa neodkritosrčnost delodajalca v liberalce. In takim naj sedajo delavci na lim?

Klerikalna stranka in socializem.

I.

«E pur si muove» bi že rekli lahko kljub strastnim napadom na socializem. Počasi, počasi prihaja priznavanje od ene in druge stranke, da je socialnodemokratična stranka velika svetovna stranka in

enem otoku, in da je vsled čarov mlinarjeve sosedne moral obsesti dečka, ki ga bode moral kmalu zopet zapustiti...

V drugi ekstazi je hudič zopet izdal, «da pride pismo od škofa, da se ga izžene iz dečka» in v resnici za tri dni potem smo dobili pismo, v kojem nam je škof dovolil rotenje.

Oče dečkov je po večkratnem obisku pri nas sklenil popraviti svoj nesrečen korak.

Pustil se je še enkrat poročiti po katoliškem obredu in otroka vnovič krstiti. — Samo pri obsedenem dečku se ni moglo izvršiti krsta.

Ta ubogi deček se je upiral in branil tako grozovito, da ga ni moglo zvezati šest dospelih mož.

Nesreča starišev je bila velika, še večja pa je bila milost božja. Oče se je zopet utrdil v katoliški veri, otroci so bili pridobleni za katoličanstvo in tudi mati se je v zadnjem času vrnila v naročje edino izveličavne katoliške cerkve.

Kedó ne bi pri tem občudoval modrost božjo, ko je ta nesreča toliko dobrega rodila!

D. Kako je izgubila obsednost.

Deček je sedaj priljuden in vesel. V času, ko je bil obseden, so bile njegove

oči in usta zaprta, iz njega se ni moglo spraviti nobene besede, toda po izgonu hudiča je postal zgovor in njegove otročje oči se leskečejo tako jasno in nedolžno, da je veselje v nje pogledati. V času obsednosti je stiskal deček krčevito roke na prsa, in se je s celim telesom zvijal, po krizi pa se nahaja v popolnoma normalnem stanju. Po peturnem rotenju je bil deček v demonični ekstazi in je obstal pol ure kakor brez življenja. Pri zadnjem rotenju, ko je hudič zapustil dečka, je bil deček popolnoma miren in se ni opazilo pri njem nič izvanrednega. V času obsednosti ni mogel deček prenesti v bližini nič posvečenega, po njej je vzel lastnoročno sveti križ in ostanke svetnikov in jih je poljubljal in se kropil z blagoslovljeno vodo.

Sedaj moram napraviti eno opazko. Vsakokrat, ko sem poškopil obsedenega z blagoslovljeno vodo, poskočil je kot besen proti meni; ko sem vzel navadno vodo, ne da bi on o tem vedel, ostal je pri kropljenju popolnoma mirno. Tudi ko sem začel čitati molitev v latinskem jeziku, počel je grozno besneti, ko sem pa čital nekaj iz rimskega klasika, ostal je zopet popolnoma miren.

Po izgonu hudiča je šel deček sam dobrovoljno pod glavni oltar in si je z zani-

da je te stranke bodočnost. In če bi tudi tega izrecnega priznavanja ne bilo, bojazen pred napredovanjem stranke govori bolj nego vse besede. Že s tem, da je jela polemika proti socialnodemokratični stranki postajati bolj resna (izvzemiš goriško „Sočo“), je tudi dano priznanje, da stranka dejansko napreduje. Vse maličenje stranke ni nič pomagalo. Stvar sama je silila politike, da so postajali resni. Priznavati pa moramo, da se je klerikalna stranka na Kranjskem prva zavedla resnosti stremjenja socialnodemokratične stranke. Izjava dr. Kreka, ki brez pridržka priznava marksizem v bistvu označa najbolje prehodno dobo in recimo tudi, boljše dobo za razvoj socialnodemokratične stranke na Slovenskem.

Klerikalna stranka na Kranjskem smatra svoj boj proti liberalizmu in naprednjaštvu na Kranjskem več ali manj za končan. Liberalna stranka je vzela s zadnjo volilno reformo na znanje, da nima med ljudsko maso ničesar več iskati in se zadovoljuje z zastopstvom mest in trgov. Dobro bi bila storila, ako bi bila tudi v stolnem mestu Ljubljani priznala v splošni kuriji upravičenost zastopstva socialnodemokratične stranke v deželnem zboru. S tem bi bil dan za Kranjsko predpogoj realnega delovanja političnih strank: klerikalne, liberalno-napredne in socialnodemokratične. In do tega pride! Odvisno je le od klerikalnega in naprednega razumništva, da opusti nizko dosedanjo časnikarsko polemiko proti socialnodemokratični stranki in da preide v stvarno diskusijo.

Ako je dr. Krek priznaval utemeljenost socialnodemokratičnega gibanja, potem je tudi dana nadaljna bojna točka med klerikalno-krščanskosocialno in socialnodemokratično stranko. Ta edina točka za bodoči boj, — ki naj se razvije le prav intenzivno in razsežno po celem slovenskem ozemlju! — bo boj za izobrazbo in omiko širših slovenskih ljudskih mas. Klerikalna stranka hoče ostati voditeljica kmečkih in delavskih mas pod direktnim vplivom duhovstva. — Priznava razredni boj in priznava potrebo intenzivnejše in splošne izobrazbe ljudstva.

Z vsa vnmemo ustanavlja izobraževalna društva z namenom, vzdržati med ljudstvom katoliško svetovno naziranje, kakor ga propovedujejo duhovniki s prižnic in izven cerkve po shodih. Od naše socialnodemokratične stranke pa z isto vnmemo in morda še večjo ustanavljamo izobraževalna in strokovna društva z vsoprednim namenom, izločiti ozkosrčno stališče katoliškega duhovstva, t. j. da mora ostati tudi vsako politično delovanje pod njegovim vplivom in vodstvom. Socialnodemokratična stranka si je v svesti težkega položaja. Posebno

kmečke mase, ki tvorijo ogromno večino slovenskega ljudstva, niso še pristopne naukom socialnodemokratične stranke vsled neizmerne težave, izvesti med konservativnim slovenskim kmetom politične in strokovne organizacije. Dočim ima vsaka vas v svojem duhovniku zanesljivo zastopnika ali zaupnika klerikalne ali krščanskosocialne stranke, ki vodi politično, gospodarsko in izobraževalno delo, je socialnodemokratična stranka omejena na delo priprostega delavstva, in le tam ima vspeh, kjer dobi izredno nadarjenega agitatorja in propagandista iz vrst delavstva samega. Vsa slovenska inteligenca stoji danes na plitvih tleh liberalno-napredne politične in gospodarske izobrazbe. Stoji skoraj še bolj sovražno nasproti gibanju socializma nego klerikalizma. Čim težje pa je delo socialnodemokratične stranke sedaj v početku, tem sigurnejši postane uspeh, ko pride delo iz vrst priprostega ljudstva samega. Socialnodemokratična stranka se brez drugega zaveda, da je njen svetovni nazor težko pristopen kmečkemu in delavskemu ljudstvu in da zahteva sprejemanje in razumevanje tega nazora precejšnje izobrazbe. Zato je ravno socialnodemokratična stranka kot eno najvažnejših, recimo, taktičnih točk proglasila načelo, da je versko prepričanje in svetovni nazor privatna zadeva vsakega posameznika. Dejansko je socialnodemokratična stranka na svojih glavnih zborih vedno poudarjala, da priznava in spoštuje versko prepričanje vsakega in da se bori le proti napadanju stranke od strani klerikalizma. Kakor hitro torej klerikalna stranka ne napada socialnodemokratične stranke in njih pripadnikov radi verskega stališča, t. j. dokler klerikalna stranka spoštuje tudi versko prepričanje in svetovno naziranje pripadnikov socialnodemokratične stranke, dotlej tudi ne bi bilo razloga za spor. In docela lahko se je, naravnost recimo, neplodnemu takemu sporu izogniti klerikalni in socialnodemokratični stranki, ako se ta boj za svetovno naziranje prepušča zastopnikom inteligence obeh strank. Ta boj svetovnega naziranja se ne da niti izključiti niti potlačiti. Razvoj človeštva ga vstvarja in ohranja. Danes predstavlja socialnodemokratična stranka po svojih odličnejših zastopnikih moderno svetovno naziranje na podlagi naturalizma, socializma in subjektivnega estetizma. Že s temi znanstvenimi izrazi pa je tudi povedano, da je to višji duševni boj, boj uma. S tem je pu tudi povedano, da je ta boj omejen na inteligentne kroge. V vsakdanji politični boj ta umstveni boj torej ne sme spadati in kadar se tira ta boj v širše mase, je to taktično zgrešeno od klerikalne in socialnodemokratične

manjem ogledoval tu se nahajajoče kipe, in je nato kakor je navada v romarskih cerkvah kleče premolil okoli oltarja. To lahko mi in mnogi drugi dokažejo. Pri blagoslovu monštrance je deček izbruhnil v divjanje, sedaj ji izkazuje največje spoštovanje. V času obsedenosti je deček večji del dneva divjal po gozdu, vsakdo se ga je ogibal. Sedaj ljubi samoto in vsakdo ga ima rad.

Glas o tej zgodbi se je raznesel daleč naokoli. Katoličani in protestanti so poslušali s strmenjem vesti o tem dogodku in nikdo si ni upal dvomiti o tem znanstvenem čudežu.

Kdor bi hotel v sedanjem času zanikati obsednost, ta se je odvrnil od naukov katoliške cerkve. Dotičnik bo verjel na obsedenost še le tedaj ko bo gorel v ognju večnega pogubljenja, v satanovem objemu. Za-me pa govori avtoriteta dveh škofov. Po poročilu očeta in dečka od 3. avgusta 1891. je pri dečku vse v redu. On obiskuje sedaj kot katolik z ljubeznijo katoliško cerkev, pridno moli, v šoli se dobro uči. — v času, ko je bil obseden — ni mogel obiskovati šole in dela starišem posebno veselje. Le v prvih treh dneh, po izgonu hudiča, je hodil v strahu domov, ker si je domneval, da se mora hiša vsak hip po-

stranke. Kaj drugega pa je širjenje splošne izobrazbe. Tu pa se socijalnodemokratska stranka zaveda, da je načelna njena naloga, širiti izobrazbo med ljudstvom temeljem pridobitve moderne vede.

Domače stvari.

Društvo Ljudski oder v Trstu priredi v petek dne 26. in soboto 27. t. m. ob 8 in pol uri zvečer v veliki dvorani Delavskega doma ul. Boschetto 5. II. nad. dvoje predavanj. Predaval boe sodr. E. Kristan o predmetu: „Darvin in njegove teorije“. To bo pač najlepši način s katerim bo tržaško delavstvo proslavilo stoletnico rojstva velikega učenjaka.

Društvo Ljudski oder je imelo pretečeno nedeljo svoj V. redni občni zbor. V novi odbor so bili voljeni sledeči: Predsednik, Anton Jernejčič; tajnik, Štefan Stojacič; blagajnik, Fran Sešek; knjižničar, Ožanič; odborniki I. Regent, Ivan Susič, Fran Igljič, Vrabeč Dragotin, Vrabeč Vinko. V nadzorovalni odsek: Jernejčič Fran in Šnejder Anton.

Zaupni shod na Kontovelju se je vršil v nedeljo dne 17. t. m. pop. v novi zadržalni gostilni ob lepi udeležbi domačih kmetov in delavcev. Razpravljalo se je o ustanovitvi kmečko-delavske gospodarske zadruge. O tem je govoril prvi sodr. I. Regent. V kratkem je raztolmačil pomen združništva za delavce in kmete ter raztolmačil koristi, ki jih te donajajo. Kar je bilo drugod mogoče, to je mogoče tudi pri nas. Okoličanskega kmeta je treba rešiti iz sedanjih neugodnih razmer. Reši se ga pa samo, ako se mu pokaže pot samopomoči, po kateri mora poseči. Drugi je govoril domačin Josip Gulič: „Ni slučaj, — je rekel — da razpravljamo danes o ustanovitvi kmečko-delavske gospodarske zadruge. Ta misel je živela v nas že dolgo časa. V Križu sta se vršila v to svrhu že dva shoda in tamošnji kmetje in delavci se zato zadržujejo zelo zanimajo. Tudi mi se moramo priprijeti tega dela. Bilo je samo potem zadruge, ki so si jo ustanovili pred kratkim, da prodajajo vipavski kmetje sedaj vino mesto po 12 po 18 in po 22 vin. l. Mi okoličanski kmetje se trudimo v svojih vinogradih celo leto in ne skupimo potem pri vinu niti toliko, kolikor smo v vinogradih potrosili. Kaj še, da bi nam bil plačan trud. In zakaj? Ob trgatvi imamo vsi potrebo denarja. Zato pa silimo naše vino trgovcem, katerim ga damo če ne po 20 pa po 18 in celo po 16 vin. liter. — Združimo se; vložili bomo vino v zadruge, ki ne bo silila, marveč čakala, da pride trgovec in sam ponudi ceno vinu. Potom zadruge pa nam bo mogoče imeti po ceni vse poljedelske potrebščine in orodje. — Zedruge bo nakupila žveplo, vitrijol in drugo na debelo, kakor trgovce, in bo tako ves dobiček, ki ga imajo sedaj trgovci, ostal v naših rokah. Potom zadruge pa pridemo lahko do potrebne posode za pravilnejše izdelovanje vina in potem zadruge nam bo tudi mogoče obdelati in izkoristiti vso sedaj neobdelano zemljo. Pozval je nato navzoče naj v velikem številu pristopijo zadruge“.

dreti. Še-le četrti dan se je upokojil in je miren še vedno.

Na dan slavnega Marijinega vnebovzeta je bil oče z dečkom pri meni, da se mi še enkrat zahvalita. Moje srce se je razveselilo, ko sem videl, kako deček dobro in sveže izgleda, med tem ko je bil v času obsedenosti ves suh in upadel.

To zgodbo je popisal v večem spomin za provincijalni arhiv altöttingski in tudi za samostanski arhiv memdingski o. Avrelijan, ki je izvedel izganjanje hudiča.

V Wendingu, 15. avgusta 1891.

O. Avrelijan, kapucin.

Tako se glasi dokument, ki dokazuje strašno babjeverstvo, v kojem je živela duhovščina še proti koncu 19. stoletja.

K poročilu o vzroku obsedenosti vsakdo začuti hujskanje proti protestantom, ki se jih indirektno proglašajo za hudičeva zaveznika. Konkurenčni boj, ki se bje med obema cerkvama, potiska »božjim bojevnikom v roke nepošteno orožje — pobijata se najrajše z lažmi, ker ni nič bolj oddaljenega od njiju kot resnica!

Nato je sodr. Regent prečital zadržna pravila in so se navzoči izjavili, da hočejo vsi letati da se ta zadržna uresniči. V tem tednu se bo začelo že upisovati člane in vse kaže, da bodo naši okoličani kmalu vživali vesele sadove novega dela. Le tako naprej po poti samopomoči.

Kontoveljski „kapovila“ in proseški žandarji so bili zelo radovedni, kaj da pripoveduje sodr. Regent na zaupnem shodu na Kontovelju, ki se je vršil v nedeljo dne 14. t. m. Da so tudi »kapovila« in žandarji radovedni, ni seveda nič hudega. Vsega obžalovanja vredno pa je, da je gospod »kapovila« (vaški glavar) Bortolo Štoka, ne ve zakaj da je in zakaj da ni plačan od tržaškega magistrata. Še bolj je obžalovanja vredno, da proseški žandarji ne vedo, kaj je pravzaprav njihova dolžnost in da se razumejo o avstrijskih zborovalnih zakonih ravno toliko kolikor zajec na boben. Kontoveljski »kapovila« in dva proseška žandarja so namreč prišli na naš zaupni shod in oblastno prašali sodruga Regenta, kaj da na shodu »zahteva«. Seveda bi jim bili lahko odgovorili, da »zahtevamo«, da se kratkoma odstranijo iz shoda, toda ker so se žandarji in gospod Bortolo očitno zanimali o čem da se razpravlja, jim je sodr. Regent na kratko vse pojasnil. Pri tej priložnosti je pojasnil žandarjem, kako da nimajo pravice priti oboženi niti na javne shode, pojasnil je njihove dolžnosti ter § 2. zborovalnih zakonov, ki nima prav nič opraviti s § 1. na katerega se je en žendarm skliceval. Nato so odšli. Mi bi n. pr. prav lepo prosili tržaško namestništvo, da da nalog delžnemu orožniškomu poveljstvu, da podučijo svoje orožnike kaj je njihova dolžnost in kje nimajo pravice vtikati svojega nosu. Mi smo že siti takega šikaniranja okoličanskih žandarjev, ki uganjajo take reči prav gotovo vsled naloge, ki jo dobe iz nekompetentne strani. Kontoveljskemu kapovili Bortolu Štoki bi pa priporočali naj bo v prihodnje raje bolj vesten pri opravljanju svoje službe. Shode naj pusti pri miru in naj gre raje na roko domačinom kadar ga ti potrebujejo, dočim ga pa v teh slučajih ali ni doma ali pa sploh se ne odzove prošnji. Toliko na znanje.

Stavka v ladjedelnici S. Roko pri Miljah je izbruhnila pretečeni četrtek zaradi brutalnih zistemov delovodja gosp. Klönnerja. Dan prej je šla deputacija delavcev k direktorju ladjedelnice, ter zahtevala, da se Klönnerja odsvolvi. Po zahtevi direktorja so delavci vložili enako zahtevo pismeno. Dodali so zahtevi tudi, da ako se jim takoj ne ugodijo bodo delali obstrukcijo t. j. da bodo sicer prišli na delo, toda da ne bodo delali in vseeno vlekli plačo. — Toda direktor je odgovoril, da zahtevi ne more ugoditi in je branil Klönnerja. Zvečer je pa vodstvo ladjedelnice naznanilo delavcem da ladjedelnico zapre in da naj gredo delavci po svoje knjižnice na občino v Miljah. Delavci so tako izprti že osem dni in stvar je še vedno tam, kjer je bila spočetka. Med delavci in delodajalci ni prišlo še do sporazuma. Čuje se, da vodstvo ladjedelnice bi sprejelo na delo k večjem samo 400 delavcev in ne vseh 621. To gibanje vodijo sicer delavci, ki so izven kroga naših strokovnih organizacij, toda stvar za katero se bojujejo je pravična in mi želimo delavcem popolne zmage, nad onimi, ki hočejo braniti brutalno postopanje delovodja Klönnerja.

Gospod dr. Rybař nas v „Edin.“ z dne 16. t. m. pozivja, da pridemo na dan z dokazi, da je njegova hčerka zahajala v nemško društvo »Turnverein«. Onemu, ki to dokazuje obljublja 100 kron in še 100 kron da v tem slučaju „Delavskemu Listu“. Ako pa ne dokažemo, pravi, da nas bo smatral za podle obrekovalce. Dobro.

Mi izjavljamo še enkrat, da je Rybařeva hčerka res zahajala v nemško društvo »Turnverein«. Povemo, da nimamo nobene povoda verovati več dr. Rybařu nego osebi, ki nam je pod častno besedo potrdila ponovno, da je videla dvakrat Rybařevo hčerko v družbi nje dvake punice v društvu »Turnverein«. In danes izjavljamo, da bomo pozivu dr. Otokarja Rybařa vstregli v kolikor mogoče kratkem času s tem, da prinesemo na dan popolne dokaze naše trditve.

Dr. Rybařu pa bodi povedano, da „Del. List“ živi in bo živel vsled razvoja naše stranke in vsled požrtvovalnosti socialističnega delavstva prav lahko tudi brez tistih 100 kron, ki nam jih on ponuja. Dr. Rybař naj ve, da je namen, ki nas vodi pri izdajanju „Del. Lista“ prepošten, da je ideja, ki jo zastopamo potom našega lista prevzvišena, da smo mi in z nami vsi socialistični delavci preponosni na svojo pošte-

nost in na čiste roke, ki jih hočemo imeti pri izvrševanju našega dela, da so žrtve, ki smo jih imeli pri našem listu prevelike in da se preveč zavedamo svoje naloge, da bi se ponizali sprejeti od katerega si bodi našega nasprotnika denar za „Del. List“. Bolje bi bilo dr. Rybař, da niste obljubili 100 kron. Hoteli ste nas ponižati, zato ste ostali sam ponižan. In zato nam Vaš poziv ne imponira. Ravno tako zavrača tako ponudbo tudi oseba, ki bo dokazala resničnost naše trditve. Sicer bi pa prav lepo priporočali narodni gospodi, naj vendar neha enkrat ponujati denar za dokaze.

Tudi gospod Andrej Gabršček, voditelj goriških liberalcev, je svoječasno obljubil naši stranki 1000 kron ako mu dr. Tuma nekaj dokaže.

Dr. Tuma mu je dokazal toda 1000 kron je obdržal Gabršček v svojem žepu. Naša stranka jih sicer ne bi bila sprejela, pa nam jih Gabršček po dokazu ni niti ponudil. Zaupal je vendar več svojem žepu nego našemu ponosu. In to ni pošteno. Dr. Rybař pa naj bo tudi gotov, da nismo hoteli z našo trditvijo niti za piko očrniti ga pred svojimi pristaši. Preveč žalostno bi bilo za narodno stranko, ako bi bila njena ekzistenca odvisna od tega ali je zahajala ali pa ne Rybařeva hčerka v »Turnverein«. Pa je vendar od tega mnogo odvisno, drugače se narodnjaki zaradi te naše novice ne bi tako jezili. Sicer pa naj se dr. Rybař potolaži s tem, da njegova hčerka ni sama od narodno-odvetniških hčer, ki je zahajala v društvo »Turnverein«. Hčerka nekega drugega slovenskega narodnega odvetnika zahaja še vedno v rečeno nemško društvo. Kdo je ta odvetnik ve uradništvo „Ed.“ ravno toliko kakor mi. Kar se tiče pa psovke podlih obrekovalcev in drugih obrekovalnih tržaške „Ed.“ ne jemljemo kratkoma niti na znanje. Bližje Vas dr. Rybař lučajte take naslove in zadel bodete, pravo.

Mandič in Jaklič sta nam zaradi notica »Bakuli«, ki smo jo objavili v 6 št. našega lista poslala sledeča dva popravka: 1. Ni res, da sem jaz na nekem zaupnem shodu imenoval okoličane »bakuli« ter rekel še zraven, da bo treba »bakule« (tedaj okoličane) vse zapoditi iz mesta. Res je, da jaz nisem nikdar izrekel gori omenjen besede in da je torej navedena notica izmišljena od prve do zadnje pike.

Trst, dne 10. februarja 1909.

Ivan Jaklič.

2. Ni res, da sem jaz bil zraven, ko je Jaklič na nekem zaupnem shodu imenoval okoličane »bakuli« ter rekel še zraven, da bo treba »bakule« (torej okoličane) vse zapoditi iz mesta. Res je, da jaz nisem bil ne na tem, ne sploh na drugem kakem zaupnem shodu zraven, kjer bi bil tovariš Jaklič baje izustil gornje brezsmiselne besede.

Trst, dne 10. februarja 1909.

Dr. Josip Mandič.

Gospodje narodnjaki so dobili veselje pošiljati nam razne nepotrebne in smešne popravke. No pa je vendar treba jim prepušiti vsaj to veselje, saj drugega itak nimajo. Ker hočemo biti dobri z Jakličem, povemo da res ni bil on tisti, ki je izustil te besede, samo nekoliko podoben je bil onemu, ki jih je v prostorih N. D. O. izustil ob navzočnosti Jakliča in Mandiča. Ker pa mu je bil nekoliko podoben se je naš poročevalec nekoliko zgrešil. Ampak fakt ostane, da je nekdo rekel: »Dokler ni bilo pri premikah »bakulov« (okoličanov) se je boljše živelo. Na te besede ni reagiral nihče in sta se Mandič in Jaklič zasmejala.

Kdor molči pa potrja.

Slovenska univerza je že uresničena. V Gorici pri Jeleni v narodnem podjetju. Njeno znanstveno glasilo je „Soča“. Liberalci so namreč začeli tudi predavati, in „Soča“ pravi, da se prirejajo ta predavanja tako, kakor jih imajo po velikih mestih, v Berlinu, Pragi, Ljubljani itd. itd. Samo škoda, da so ta predavanja v Gorici silno žalostna; niso pravzaprav predavanja, nego dolgočasno čitanje. Če bi bila na slovenski univerzi v Ljubljani takšna predavanja, se univerza ubije sama vzlic neusahljivemu vreleu požrtvovalnega rodoljubja „Edinosti“ in „Soče“. Dr. Puc je predaval o socijalnih gibanjih in teorijah od prvih početkov pa do Marxa. Predavanje še ni zaključeno, ko pišemo to notico. Ampak velika je krivica, ki jo je prizadejal dr. Puc poslušalcem. V predavanju samem ni nobene notranje zveze. Od Egipčanov poskočih Kitajcem, odtod zajadra k Platonu, potem se prime obeh Grahov; izpastivši krščanstvo stopi takoj k Tomažu Moru in prezre vse druge utopiste; govori površno o reformaciji, o merkantilizmu, o fizjokra-

ti (v naslov tega poglavja dene Rousseau!) Ko je govoril o Egipčanih, je trdil, da so imeli že kapitaliste; Rimljanom za časa cesarjev je privoščil proletariat, ne da bi točno povedal, kakšen. Govoreč o merkantilistih in fizjokratih je pokazal, da ne ve, ali so bile njih teorije socijalne ali gospodarske. Omenil bi lahko še druge take pogrške; zdi se, da so neznatne; pričajo pa, da si predavatelj ni sam na jasnem v principijelnih vprašanjih nacionalne ekonomije in socijalnih ved. Čemu predavaš, česar ne znaš? Debata, kakor čitamo v „Soči“, je pa izključena, tako da po predavanju ni mogoče dobiti pojasnila na take napake. Hočemo potrpeti, da izidejo ta predavanja v brošuri; potem bomo več govorili — o nevednosti goriških liberalcev kot popularizatorjev vede in znanosti.

Andrej Gabršček prorokuje goriškim sodrugom, da bodo preklinjali dr. Henrika Tuma, ker se toliko žene za organizacijo in prosep socijalnodemokratske stranke na Goriškem. Andrej Gabršček sodi delavce s svojega nizkega stališča. Ve namreč, da je svoj čas dr. Henrik Tuma ustanovil napredno stranko, Trgovsko-obrtno zadruge, Narodni sklad in reorganiziral Goriško ljudsko posojilnico. Po tej denarni organizaciji se je sezidal Trgovski dom in prezidala hiša Goriške ljudske posojilnice. S to denarno močjo si je uredil Andrej Gabršček stanovanje, dve trgovini s papirjem in drobnino ter fabriko za žajlo »Koza s soncem«. Dobro sluteti, da je vsa njegova ekzistenca odvisna od zavodov, ki jih je ustanovil dr. Henrik Tuma, ga sedaj preklinja in zato pričakuje, da bodo tudi socialistični delavci enako preklinjali onega, ki se sedaj z entuzijazmom bori za prosep delavstva. No, Andrej Gabršček se moti. Organizirano delavstvo ne bo potrebovalo ne hvaležnosti ne preklinjanja. To potrebo imajo le taki ljudje, kakršen je deželni poslanec naprednih mest in trgov in načelnik takozvane narodne svobodomiselnne stranke.

„Soča“ je zopet polna člankov in gnjusnih napadov na sodruga dr. H. Tuma. A. Gabršček je menda dobil novega poguma, ker je dr. Tuma izjavil, da se mu gabi pečati se z njim. V odprtem pismu v „Rdečem Praporu“ in „Del. Listu“ mu je dokazal laži nad lažmi, podlost nad podlostjo. A. Gabršček je moral na vse to molčati. Sedaj se čuti bolj prostega, da prebavlja, kar je že tisočkrat izpljuval. Dober tek gospod Andrej Slovan!

Zadržno gostilno so ustanovili naši sodrugi v ulici Boccaccio št. 25. Pred tednom se je vršil občni zbor in so se pravila odobrila. Za predsednika je bil izvoljen sodr. Falk, blagajnik sodr. Jernejčič Fran. Otvoritev te gostilne se vrši dne 15. marca zvečer.

Odbor naznanja, da se vrši vplačevanje deležev od sobote 27. t. m. naprej vsakega 1. in 16. meseca v prostorih gostilne. Delež znaša 30 kron in se ga more plačati tudi v obrokih.

Javen strokovni shod za delavce v prosti luki se vrši v nedeljo dne 21. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Delavskega doma ul. Boschetto 5. II. nad. Dnevni red: **Naša organizacija in druge organizacije**. Slovenski delavci! Udeležite se tega shoda v velikem številu.

Velik ples priredi zveza delavcev v Sv. Križu v soboto dne 20. t. m. v prostorih gostilne Maganja ob 7. uri zvečer.

Društvene stvari.

Društvo „Arte Moderna“ priredi dne 23. februarja 1909 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Delavskega doma lep glasbeno dramatični večer.

Predstavljalo se bo polopero „Artigliera rusticana“ in šaljivi prizor s petjem „Pogrebi, petje in plesi“.

Vstopnima 40 vin.; otroci plačajo polovico.

Občni zbor „Narodne Prosvete“ v Gorici bo v soboto 27. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani ni hotela „Zlati Jelen“. Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob navedeni uri, sklicuje se drugi občni zbor na isti dan v istih prostorih ob 8^{1/2} uri zvečer, ki bo sklepal brez ozira na število prisotnih. — Dnevni red: 1.) Poročila, 2.) Sklepanje o računu za 1. 1908-09, 3.) Volitev odbora, 4.) Volitev preglednikov, 5.) Proračun za leto 1909-10, 6.) Sprememba pravil, 7.) Slučajni predlogi.

Ker je za sklepanje v premembi pravil treba, da je prisotnih najmanj polovica članov, se poslednje vabi na obilne udeležbo.

DOPISI.

GORIŠKO.

Gorica. Krajna organizacija, slov. in italijanski oddelek, priredi v nedeljo 21. t. m. ob 10. dopoldne javen shod na Kateriniju, pri katerem se bo v smislu sklepa splošne avstrijske socialne demokracije protestiralo proti zavlačevanju državnega zbora in proti eventualni uporabi §-a 14 navedbe radi nujnosti. Vabi se vse okoliške organizacije na javni shod, na katerem ima delavstvo braniti svoje pravice in precizirati svoje stališče proti zlorabi zakonov in proti zlorabi mandatov poslancev poverjenih jim.

V soboto 20. t. m. ob 6. zvečer je navadno predavanje v društvenih prostorih. Predaval bo sodrug dr. Anton Dermota.

Solkan. Krajna politična organizacija priredi v nedeljo javen shod ob 3. pop., na katerem se bo poročalo o zavarovanju delavstva. Poroča sodr. dr. Anton Dermota.

Vrtojba. Zaupni shod je sklicala naša organizacija jugoslov. soc. dem. stranke v nedeljo dne 31. jan. t. l. Shodu je predsedoval predsednik organizacije. Poročali so pa sami domači sodrugi. Prvi je govoril Karol Gorkič o programu socialne demokracije. Miha Gorkič je govoril o združništvu. Predsednik shoda je govoril o veri in socialni demokraciji. — Nato je zopet Miha Gorkič pojasnil navzočim brnski program, ki zahteva da se da vsem narodom pravico samoodločbe. Vsi govorniki, katerim moramo na tem mestu čestitati na izbornem nastopu, so bili od mnogih navzočih burno pozdravljeni. In mi želimo, da bi naši domači sodrugi priredili v kratkem še kak tak shod, ki je brezdvomno velikega izobrazovalnega pomena.

Podgora. Po shodu, ki se je vršil dne 26. dec. preteklega leta, so se nekaterim delavcem vendar odprle oči, in so se začeli pridno organizirati. V pondeljek 25. jan. so imeli sestanek, na katerem je govoril tudi sodr. A. Kristan iz Ljubljane in je delavcem toplo priporočal organizacijo in jim pojasnil njen pomen. Pojasnil je navzočim kako in na kakšne načine delodajalci izkoriščajo delavca in kako se posebno v Podgori z delavci slabo ravna. Razmere v tuk. papirnici in celulozi so vedno slabše. Clovek, ki stvar dobro premisli, se mora razjeziti. Odkar je prišel v Podgoro sedajni ravnatelj, se pa godi delavcem slabše kakor še nikoli. Pa se je v začetku vendar govorilo, da je dober mož, da hodi rad k maši itd. Zdaj se pa o njem govori vse drugače ne samo od strani delavcev, ampak tudi od vseh, ki so imeli z njim opraviti.

Pred 4 ali 5 leti se je v papirnici odprlo klet, ali pa — kakor pravijo nekateri pristni Slovenci «kantina». V začetku je imel to klet v režiji neki krčmar iz Podgore. Pred par meseci je pa gospodu ravnatelju zletela muha v glavo in je dotičnega krčmarja odpravil. Vzel pa je klet na svoje ime, oziroma na ime tvrdke. Dokler je bil v kleti krčmar, ni bil tak «hudič», sedaj je pa vse drugače. V preteklem času, je bila klet odprta k večjem po 3 ure na dan, sedaj je pa odprta cele dneve, in posledica tega je, da se vidi skoro vsak dan, vse polno pijanih delavcev prihajati iz tovarne.

Žalostno je to videti, in slišati govorico, da delavci zapijejo na delu več kakor zaslužijo. Tako je naprimer en delavec od 1. do polovice januarja naredil čez 30 kron računa, in na ta način zapil 2 kroni več kakor je zaslužil v teku štirinajstih dni. Od novega leta sem, je postala ta klet pravcata beznica. Delavci pijejo, zvečer pa po poti od dela grede, vpijejo tako, da je žalostno. Pri vsem tem pa jim v tovarni nobeden nič ne reče. Seveda pa pravijo če se kakšen ponesreči da je bil pijan. Tako trpe tudi nedolžni. Tudi ni nobenega, da bi tem nesramnim rečem napravil konec, pač pa znajo vsi vedno govoriti o socialistih, da so pijanci, da so razsajali in enakih laži. Mi pa vemo, da kar je socialistov ni še noben prišel pijan iz tovarne ali pa da je zapil na delu polovico ali pa še več kakor je zaslužil. Vi pa podgorški delavci recite ravnateju naj pije vino, ki ga nam prodaja sam. Ako imate potrebo pol litra, ga spijete lahko po delu v gostilni ali pa doma. Ali se pa zvečer skupaj zberete, vzamete časnik v roke in se med seboj pogovorite o važnih stvareh. Pristopite vsi v organizacijo, ker samo potem te si bodele zboljšali sedanji položaj vam in vašim otrokom v korist.

Krajna politična organizacija priredi v nedeljo zaupni shod ob 3. pop., na ka-

terem se bo predavalo o zavarovanju in organizaciji delavstva. Poroča sodr. dr. H. Tuma.

Bilje. Tuk. krajna organizacija je priredila pretečeno nedeljo popoldne zaupni shod, na katerem je predaval sodrug dr. Anton Dermota o predmetu: naše stranke in socializem. Obisk je bil dober.

Selo na Vipavskem. Tuk. kmetje so imeli v nedeljo dne 7. t. m. sestanek na katerem so razpravljali o ustanovitvi «kmečko-delavske gospodarske zadruga». Na ta sestanek sta bila povabljeni preds. kmečko delavske zadruga v Dobravljah sodr. Vrčon in Dobraveljski učitelj F. Mermolja. Nepričakovana velika udeležba je pričala, kako da se je začelo naše ljudstvo zanimati in si želeli enakih koristnih naprav. Pomen in namen zadruga je v kratkih besedah pojasnil sodr. Vrčon. Priporočal je kmetom, da nastopijo pot samopomoči da se osamosvoje na gospodarskem polju. Inicijativo takemu združnemu gibanju je dala naša zadruga v Dobravljah, ki se naravnost krasno razvija in daje lep vzgled, kako si zamore kmet sam pomagati. Kmetu je treba pokazati, da ima v sebi moč premagati vse težkoče življenja in zagotoviti mu je treba dovolj kruha na rojstni zemlji, ki jo ljubi in na katero je že iz mladih let navezan. Učitelj F. Mermolja je nato razložil zadružna pravila od točke do točke. Po daljši debati so navzoči enoglasno sklenili pristopiti zadrugi. Nato se je izvolil iz devetih mož sestoje odbor, ki ima nalogo pravila registrirati ter delovati takoj v zmislu pravil.

A. V.

Nabrežina. V „Edinosti“ se je nek «nabrežinčan» baje delavec zelo razžalil zato, da smo objavili govor sodr. Marice v katerem je med drugim povedal tudi, da so tiste «betole» ki jih imajo delodajalci na razpolago delavcem mnogo krive, da se mnogi delavci udajo pijančevanju, da pozabijo na družinske dolžnosti in da gredo vedno nižje v bedo. «In koliko je žena, ki jih take razmere silijo v nezvestobo? Ne morda iz kaprice ampak zato, da pribore zapuščenim otrokom košček kruha». Tako je govoril sodr. Marica na shodu in tako smo mi v listu pisali. Koga smo razžalili? Vemo kdo je napisal dopis v „Ed.“ Vemo zakaj ga je napisal, pa se zato ne čudimo. Vemo tudi, da v Nabrežini žene niso bile razžaljene. Zakaj naj bi se bile razžalile? Saj jih vendar nismo razžalili. Ako pa hoče kedo trdit, da so naše besede zvene kot žalitev na ženstvo, potem bi pa morali biti vsi delavci in vse delavske žene razžaljene, da je *Kautski* napisal, da so po celem svetu razmere takšne da silijo večkrat delavske žene v nezvestobo. Tudi mi spoštujemo kakor vse tudi nabrežinske žene. Ampak gospodje naj vedo, da zlo se ne odpravi z molkom, marveč ako se ga pojasni in mu prestriže pot. Za resnico in pravico bomo mi vedno proti vsem in če nas ima stati to življenje. Žalostno je pa, da hoče kedo zatajiti žalostno resnico v svrhu politične agitacije. Na vse drugo natolcevanje v „Ed.“ pa ne odgovarjamo in jih zavračamo na račun koga drugega. — Toliko v odgovor na dopis o izmišljenem ogorčenju nabrežinskih delavcev in žen.

ISTRA.

Pulj. Istrski deželni zbor in kome-dijanstvo meščanskih strank. Pripoveduje se, da bo istrski deželni zbor sklican v najkrajšem času ter da bo pričel vršiti že od toliko let zaostalo delo, ki je zaostalo po krivdi italijanskih šovinistov. Poslednji so dovolili raj, da je bil dež. zbor zaprt nego bi dovolili slovenskemu ljudstvu košček pravice. Prišel je kompromis, ki je že ob porodu prinesel razočaranje. Ta nam ne daje nobenega upanja, da bi mogel deželni zbor sedaj kaj narediti za izstradano istrsko ljudstvo. Da je to istina nam dokazuje že prva pogajanja med slov. in ital. narodnjakarji, ki so se vršila pred dvema tedni v Trstu. Ta pogajanja niso dosegla svojega vspeha in nespornost — resnično ali nalašč narejeno — ostane še nadalje. Pogajanja so potrebna zato, ker nima nobena stranka zase dvetretjinske večine, ki je potrebna za odobritev važnejših predlogov. Ital. nacionalci ne morejo več vladati ne da bi jemali v poštev manjšino. Slovanski nacionalci, se pa baje nočejo resno pogajati z ital. večino. Tako ostane vse pri starem. Narodnjaški boj bo divjal sedaj po deželi kakor prej, samo v novi obleki. Razlika je ta, da je trpelo prej res samo slovensko in bo trpelo pa sedaj ljudstvo obeh narodov. Dolžnost je sedaj naših dveh poslancev, da preprečijo, da bi se nadaljevalo, kar se je delalo dosedaj. Naš boj pa mora biti posvečen narodnjaškim

komedijam in za ljudsko pravo. Naš klic mora biti: Ven z splošno enako in direktno volilno pravico za deželni zbor in občinske zastope! Ven z narodno avtonomijo. V tem je rešitev istrskega ljudstva in v tem imenu idimo med ljudstvo, da ga pripravimo za boj v dosego vseh svojih pravic.

In zopet legina šola zaprta. Te dni so morali zopet zapreti eno šolo društva „Legia Nazionale“, in sicer v Rakuju. Nas seveda ne veseli čisto nič, da se zapirajo šole tam kjer so potrebne. Toda veseli nas pa, ako se zapre kako tako šola, kakoršna je bila legina v Rakuju, ki so prave karikature narodnjaškega boja. Kdor pozna Rakuja ta ve, da tam ni menda nikogar ki bi vsaj znal italijansko govoriti, da ne govorimo o Italijanih, ki jih ni. Namen takih takih šol je jasen. Raznaroditi hočejo hrvaško dečo in buditi v njej sovraštvo do lastnega naroda. In takih šol je v Istri še veliko. Te šole so pa vse plačane s slovenskim denarjem proti Slovanom. Vedeti je namreč treba, da se za te šole dovoli iz deželne blagajne vsako leto 10.000 kron in lepe svote darujejo tudi razne druge občine. Nad polovico teh svot pa plačujejo Slovani. Zatorej proč z raznarodovalnimi šolami!!

GLEDA LIŠČE

„Do tretjega gre rado“ pravi pregovor in ta se je vresničil tudi pri Dram. društvu. „Moč uniforme“, Umetniška noč „in nedeljski“, „Lumpacij vagabundi“ niso bile ravno srečne za Dram. društvo.

Igralec se je poznala posledica sobotnega plesa. Čez toliko časa in prvič v tej sezoni je nastopil (kod gost) najstarejši slovenski igralec gosp. Sršen kateri je za svoje izvajanje žel tople aplavze celo na odprtem odru.

Priporočali bi da se po pustu prične z res pravimi dramatičnimi predstavami, da ne bode pritožb od še tisto malo ljudi, ki se predstav redno udeležujejo.

...C.

Delavsko gibanje.

Shod uslužbencev glavnih skladišč.

V nedeljo dne 14. t. m. dopoldne se je vršil v Delavskem domu v Trstu jako lepo obiskan shod uslužbencev glavnih skladišč. Shod je otvoril in mu potem predsedoval predsednik organizacije uslužbencev. glav. skl. sodrug Fran Novak.

Zaradi razmer, ki vladajo sedaj v prosti luki posebno pa v glavnih skladiščih, je bil ta shod zelo važnega pomena in objavimo zaradi tega obširno poročilo. Poročal je prvi sodr. Anton Jernejčič približno tako-le.

«Vem, da ima vsakdo od Vas navzočih kaj na sreči in da bi se rad pritožil za pretrpelo krivico. In med vsemi uslužbenci glav. skladišč ni nihče zadovoljen. Ampak da je danes pri nas tako, zahvalimo se le sebi. Leta 1906 smo ustanovili močno mednarodno in na razrednem stališču stoječo organizacijo. Takrat smo Vas opozorili, da se ne smemo organizirati samo za en dan marveč da moramo ostati trajni zvesti člani organizacije. Takrat smo povedali, da ako se bomo po zmagi zopet razdružili, nas bo tista palica, ki nas je takrat tepla, tepla potem še hujše.

V glavnih skladiščih vladajo danes res neznosne razmere. Na podlagi zastarelih, modernim časom ne več odgovarjajočih predpisov se skuša krasti delavcem še edino privatno imetje, ki ga posedujejo, t. j. poštenost. Dogodili so se slučaji, da so si delavci pomotoma uračunali 40 ali 80 vin. in kljub temu, da je bila pomota očitna, se je smatralo stvar za sleparijo ter ravnalo z delavci kakor bi bili navadni sleparji. In to se je godilo pri delavcih, ki imajo izročena tako važna dela, da bi prav lahko osleparili — ako bi seveda le hoteli — na tisoče kron. Velike krivice se gode delavcem pri izbiranju za stalno namestitev. Dogajajo se slučaji, da se delavce s 4 celo samo 2 leti imenuje stabilne. Povemo tako, da ne smatramo teh, da niso bili sposobni in vredni biti stalno nastavljeni. Ampak na stotine imamo pri nas delavcev, ki imajo po 8 in več let službe, ki imajo menda tudi pravico postati stalno nameščeni.

Promet in delo v prosti luki narašča leto za letom in skladišča se množe. Ne bi bilo samo naravno, ampak tudi potrebno bi bilo, da se stalno namesti nekoliko mlajših in starejših delavcev. Povečati bi

bilo treba samo organsko potrebo stalno nastavljenih.

Ako bi bili danes tako organizirani, kakor smo bili prve čase organizacije, bi imeli zelo ugoden trenotek, da bi rešili gotove točke, ki so nam bile pri zadnjem gibanju obljubljene, n. pr. zboljšanje starostnega zavarovanja, zboljšati gnotno stanje tistim najbolj izkoriščanim delavcem, ki dobe danes po 3 K 60 vin. na dan. Potom močne organizacije bi lahko tudi preprečili tisti protekcijonizem, ki je sicer ugoden posameznikom toda škodljiv vsem. Nires, da se da to doseči potom posredovanja ravnateljstva ali nameštništva. Tudi tem dvem faktorjem je odločevanje v takih uprašanjih omejeno.

Stanje naše organizacije ni seveda tako žalostno, kakor nekateri mislijo. Saj imamo še vedno 45% organiziranih. Ker je pa v naših pravilih določeno, da ne smemo se poprijeti nobenega gibanja dokler nimamo 75% organiziranih delavcev, se mi po teh pravilih tudi ravnamo. Pravi se, da naše vodstvo ni dovolj energično? Toda vodstvo je lahko energično samo tedaj, če je številno organiziranih veliko. Sicer pa imajo organizirani delavci vedno pravico izvoliti si novo vodstvo.

S svojim prvim nastopom so želi delavci obilo lepih vspehov. Zakaj? Bili so dobro organizirani in so imeli zato moč v rokah. Žal samo, da so na te vspehe prehitro pozabili in se vsedli na limanice nasprotnikov delavstva. In čudno je, da so bili proti svoji organizaciji ravno oni, ki so organizacije največ potrebovali, ker so najbolj izkoriščani. Ti so po večini slovenski delavci, ki bi morali vendarle pogledati v žep kaj so neki pridobili s tem, da so ločeni od drugega delavstva vlagali 2 leti zaporedoma razne spomenice, ki so pa najbrž šle vse v koš. Sedaj niso ti delavci organizirani več ne pri nas, ne drugod. Toda vendar je neverjetno, da nekateri še tako slepo verjamejo narodnjaškim agitatorjem kateri imajo pogum slepiti delavstvo s tem, da pripovedujejo, da je vodstvo od vložene spomenice odobrilo že 11 točk ter da čaka, da odobri še 12. in bo potem vse skupaj dalo delavstvu.

Mi nismo ovirali narodnjakom agitacije za njihovo N. D. O.; celo rekli smo na nekem shodu, da bomo N. D. O. hvaležni, ako bo kaj pametnega naredila za delavstvo, toda, da se pripoveduje o neresničnih stvareh, je tudi stvar, ki je ne moremo zamolčati in najstrožje obsojati. (Dalje prih.)

Občni zbor organizacije pomorskih kurjačev in pomorščakov se je vršil v četrtek dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer. Iz poročila je razvidno, da je imela ta organizacija tekom leta, 1908 14922.50 K. dohodkov,

Izdatki so: bolniško podporo 2707.20; podpore zaradi smrti 330 K. izredne podpore K. 123.20, i. t. d. Centrali so postali 11049.46 K. Društveno imetje znaša 1226.47 K. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči:

Predsednik: Albin Hvastia; Odborniki: Supančič, Plusnig, Driuli, Tremul, Galasso, Borgnolo, Lucchini, Urlani, Poljač, Hrovatin, Corado, Pansini, Golubovič, Spongia.

Iz stranke.

Skupna konferenca. V zmislu sklepa zadnjega strankinega zbora, je izvrševalni odbor povabil hrvaško, srbsko, bosansko ter vse avstrijske in ogrsko socialno demokracijo, naj mu naznanijo svoje mnenje o konferenci, ki se ima sklicati zaradi vprašanj, ki so nastala vsled aneksije Bosne in Hercegovine. Glavni odbor hrvaške stranke je naznanil, da pozdravlja predlog in prosi naš izvrševalni odbor naj pospeši stvar.

Shod uplačevalcev strankinega davka se vrši v nedeljo dne 28. t. m. v Delavskem domu ul. Boschetto 5. I. nadstropje. Dnevni red: 1. Poročilo — politični položaj poroča sodr. E. Kristan. 2. Poročilo strankinega zbora; 3. Poročilo političnega odbora; 4. Volitev novega političnega odbora.

Tamburaški odsek društva „ADRIJE“

svira v soboto dne 20. t. m. v gostilni

„BALKAN“
(ex Grotta)

od 9. ure zvečer pa do 4. ure zjutraj.

LIKARICA
JULIJA POLLAK
 TRST
 ulica Sette Fontane šte. 5. I. nad.
 Priporoča se sodrugom.
 = Delo fino in točno. =
 Postrežba na dom.

Skladišče

ameriških mrežic in aparatov
 za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Zahtevajte po vseh
 kavarnah in gostilnah **Delavski List**

Pozor!!!
 Podpisani priporoča vsem sodrugom
 — svojo —
Mlekarno
 — iz —
 Sv. Jurija pri Kranju.
 Mleko sveže 2 krat na dan.
 CENE:
 1 liter. 26 vin.
 1 liter na dom 28 vin.
Fran Kuralt
 Rojan-Škorklja št. 260
 TRST.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SAITZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja
 Družinske zabave.

FRATELLI PAGANI

TRST. Ulica Acquedotto št. 6.

Velika zbirka igrač, okraskov, parfumarij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

kravat, i. t. d.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

Cene zmerne.

Shajališče zunanjih sodrugov.

Slovani! Podpirajte edino Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

KAVARNA UNIONE

TRST

Ulica Caserma
 in ulica
 Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
 in časnikov v vseh jezikih.

KAROL GERBEC
 BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.
 Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long.
 Zbirka parfumarij in mila.

Kmečka delavska gospodarska zadruga

v Dobravljah na Goriškem

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.
 USTANOVLJENA LETA 1908.

Podpisano se tem potom zahvaljuje
 dosedanjim vinskim odjemalcem, posebno
 občenemu konsumnemu društvu v Ljubljani
 delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom
 v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča ve-
 liko množino svojega še neprodanega vipav-
 skega naravnega vina iz lastnih kleti zdru-
 ženih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji,
 Šmarji, Rihemberga, Kamnja in bližnjih
 vasi, vsem svojim dosedanjim in novim
 odjemalcem po Kranjskem, Primorskem,
 Štajerskem, Koroškem in drugod.

Pošilja se od 56 litrov naprej po jako
 zmernih cenah.

ZADRUŽNO VODSTVO.

V soboto dne 20. februarja

se vrši v gledišču

POLITEAMA ROSSETTI

običajni velik

SOCIALISTIČNI PLES

Čisti dobiček je namenjen DELAVSKEMU DOMU.

Izbrane in najmoderneje plesne komade bo svirala
 godba socialistične mladine
 pod vodstvom sodruga **Kladnig-a**. Plesovodja bo sodr.
E. Canetto.

Ob zaključku prve četvorke

VELIKO IZNENADENJE

pri katerem sodeluje prostovoljno «tamburaški zbor»
 društva «Arte Moderna».

Gledišče bo krasno odličeno po znanem svetličarju **A. Maron-u** „Razsvetljeno bo kakor po dnevi“.

Vsak udeležene dobi ob vstopu

PLESNI VSPORED.

Vstopnina 1 Krono brez razlike.
 Lože so že vse oddane.

Blagajna se otvori ob 9 uri zvečer Ples začne točno
 ob 10. in bo trajal do naslednjega jutra z enournim
 odmorom ob polnoči.